

Των οικιών ημών εμπιπραμένων, ...

2 Ιουλίου 2015

Επισκόπηση

- Η αδυναμία αποτελεσματικής διαπραγμάτευσης με τους Ευρωπαίους εταίρους μας και η μη επίτευξη συμφωνίας μαζί τους οδηγεί τη χώρα σε βέβαιη έξοδο από την ευρωζώνη. Χωρίς ένα νέο και αξιόπιστο πλαίσιο συμφωνίας, τις ουρές στις τράπεζες και στα βενζινάδικα θα ακολουθήσουν ουρές σε άδεια μαγαζιά, με τους εργαζομένους σε απόγνωση. Πρέπει να επικρατήσει η υπευθυνότητα και να αποκαταθεί η αξιοπιστία στις διαπραγματεύσεις με τους εταίρους μας. Καλώς ή κακώς, η εθνική αξιοπρέπεια δεν κερδίζεται στις διαπραγματεύσεις. Κερδίζεται στα εργοστάσια, στα χωράφια, στα γραφεία, στην παραγωγή και στην αποταμίευση. Ας μη γελιόμαστε, λοιπόν. Κανείς Έλληνας δεν πρόκειται να αισθάνεται αξιοπρεπής όταν, εκτός Ευρώ, θα έχει χάσει τις λιγοστές αποταμιεύσεις του, την πενιχρή του σύνταξη, και την όποια δουλειά ή επιχείρηση έχει ακόμη. Η ομαλοποίηση των σχέσεων με τους εταίρους μας στην Ευρωζώνη είναι, συνεπώς, μονόδρομος καθώς τυχόν πορεία σύγκρουσης οδηγεί τους Έλληνες στη φτώχεια, στο διχασμό και στη δυστυχία. Η αξιοπρέπεια της δουλειάς και της παραγωγικότητας δεν είναι ρετινιά.
- Η υστέρηση εσόδων του Μαΐου δεν είναι υποχρεωτικά καθοριστική για την πορεία των εσόδων του έτους εφόσον αποκατασταθεί ταχύτατα μια πορεία προς την ομαλοποίηση της οικονομικής κατάστασης.
- Η αυξημένη αβεβαιότητα για το μέλλον της χώρας πλέον αντανακλάται σε όλους τους δείκτες εμπιστοσύνης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής / IOBE (στοιχεία πριν την ανακοίνωση του δημοψηφίσματος), εκτός των υπηρεσιών, με σημαντική υποχώρηση να σημειώνεται στις προσδοκίες απασχόλησης και τις παραγγελίες ειδικά στη μεταποίηση και το εμπόριο. Αντίστοιχα, υποχωρούν πλέον και οι λιανικές πωλήσεις.
- Ο δείκτης PMI εμφανίζει ταχεία πτώση, αντανακλώντας πτώση παραγωγής και την ακύρωση παραγγελιών από το εσωτερικό και εξωτερικό.
- Η ασφυξία στη χρηματοδότηση της ιδιωτικής οικονομίας αποτυπώνεται στην εκροή καταθέσεων αλλά και την αδυναμία πρόσβασης των ελληνικών τραπεζών στη διατραπεζική αγορά. Έχει συνεπώς εκτιναχτεί η εξάρτησή τους από την υποστήριξη του ευρωσυστήματος, η οποία όμως για να συνεχιστεί απαιτεί επίτευξη νέας συμφωνίας.
- Η πορεία του ιδιωτικού βραχίονα του εμπορικού λιμανιού του Πειραιά δείχνει τις ευκαιρίες που έχει η χώρα.

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist
E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +302115006104

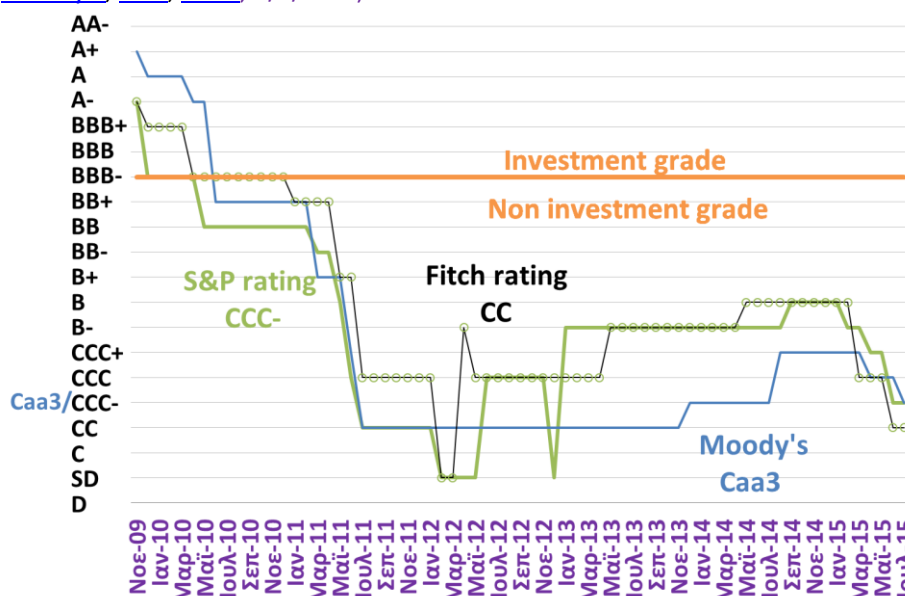
Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor
E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +302115006157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate advisor
E: printsipas@sev.org.gr
T: +302115006176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Αξιολόγηση αξιόχρεου Ελληνικής Δημοκρατίας

(Moody's, S&P, Fitch, 2/7/2015)

Η αξιοπιστία δεν είναι ρετινιά!

Στις 26 Ιουνίου 2015, η κυβέρνηση ανακοίνωσε την διεξαγωγή δημοψηφίσματος για τις 5 Ιουλίου 2015 υπέρ ή κατά της αποδοχής μιας νέας συμφωνίας χρηματοδοτικής βοήθειας, όπως είχε μέχρι τότε διαμορφωθεί όταν οι διαπραγματεύσεις με τους εταίρους διεκόπησαν, με το ισχύον πρόγραμμα να λήγει στις 30 Ιουνίου 2015 και με την χώρα να αντιμετωπίζει το φάσμα της χρεοκοπίας εάν δεν καταβάλλει την ίδια μέρα €1,6 δισ. στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για αποπληρωμή υποχρεώσεων δημοσίου χρέους.

Στο περιβάλλον αυτό, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) αποφάσισε να σταματήσει να παρέχει πρόσθετη ρευστότητα στις ελληνικές τράπεζες. Η απόφαση ελήφθη καθώς η προοπτική υποβάθμισης του αξιόχρεου της Ελλάδος και, επομένως, των τραπεζών, είχε αυξηθεί, συμπαρασύροντας και την αξία των ενεχύρων έναντι των οποίων οι τράπεζες ελάμβαναν χρηματοδότηση από την ΕΚΤ. Η προοπτική αυτή επιβεβαιώθηκε με την υποβάθμιση της οικονομίας και των τραπεζών στις 30 Ιουνίου 2015 από την S&P's και Fitch (δες παρακάτω). Επίσης, η λήξη του ισχύοντος προγράμματος χωρίς συμφωνία ήταν σχεδόν βέβαιη, ενώ ταυτόχρονα είχαν ενταθεί και οι εκροές καταθέσεων από το τραπεζικό σύστημα λόγω δυσμενών προσδοκιών. Σημειώνεται ότι η ΕΚΤ δεν μπορούσε να λειτουργήσει διαφορετικά καθώς ετίθετο επί τάπητος θέμα αξιοπιστίας της νομισματικής πολιτικής και, κατ' επέκταση, η ακεραιότητα του Ευρώ. Έτσι, για την ομαλή λειτουργία του τραπεζικού συστήματος, η κυβέρνηση ανακοίνωσε περιορισμούς στις αναλήψεις από τις τράπεζες και την μεταφορά κεφαλαίων στο εξωτερικό από τις 29 Ιουνίου 2015, καθώς και το κλείσιμο των τραπεζών μέχρι τις 6 Ιουλίου 2015 για να προετοιμαστούν να λειτουργήσουν στο νέο καθεστώς διοικητικών περιορισμών. Το νέο ανώτατο όριο αναλήψεων ορίστηκε στα €60 ανά δικαιούχο ανά τράπεζα. Οι διοικητικοί περιορισμοί αναμένεται να διατηρηθούν επί μακρόν, τουλάχιστον όσο διατηρείται η αβεβαιότητα.

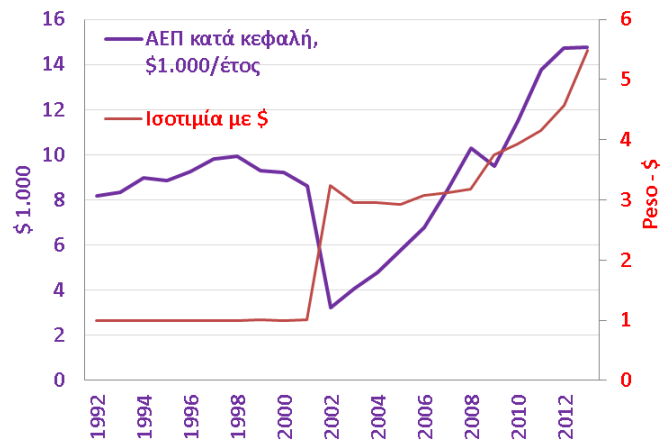
Τελικά, η κυβέρνηση δεν κατέβαλε το ποσό των €1,6 δισ. στο ΔΝΤ στις 30 Ιουνίου 2015. Σημειώνεται εν προκειμένω ότι η αθέτηση πληρωμών προς το ΔΝΤ συνιστά άμεσα πιστωτικό γεγονός, χωρίς όμως να ενεργοποιούνται τα πιστωτικά ασφάλιστρα κινδύνου CDS, καθώς αφορούν δανειακά συμβόλαια που έγιναν πριν το PSI. Αυτό θέτει σε κίνηση μια διαδικασία σταυροειδών ρητρών πτώχευσης, με τα δάνεια προς τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ) – 2^ο Μνημόνιο – και τα διμερή δάνεια προς τα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης – 1^ο Μνημόνιο – να γίνονται απαιτητά μετά από κάποιο διάστημα που είναι πολιτικά καθοριζόμενο, και με τα ελληνικά ομόλογα που εκδόθηκαν μετά το PSI του 2012 στα χέρια ιδιωτών να ακολουθούν. Στις 30 Ιουνίου 2015, με την λήξη του προγράμματος, θεωρητικά η ΕΚΤ έχει την ευχέρεια να ζητήσει από τις ελληνικές τράπεζες την επιστροφή των χρημάτων του μηχανισμού έκτακτης χρηματοδότησης ΕΛΑ και να προκαλέσει με αυτό τον τρόπο την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών μέσω του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ) κάνοντας χρήση της διαδικασίας bail-in, που μπορεί να οδηγήσει σε υποχρεωτική μετατροπή καταθέσεων σε κεφάλαια αφού εξαντληθούν όλες οι άλλες πηγές (μέτοχοι, ομολογιούχοι, ταμείο εγγύησης καταθέσεων κ.α). Κάτι τέτοιο δεν συνέβη άλλα τίποτα δεν αποκλείει ότι αυτό δεν θα συμβεί στο άμεσο μέλλον, εάν δεν υπάρξει μία νέα συμφωνία.

Στο πλαίσιο αυτό, η ελληνική κυβέρνηση λίγο πριν λήξει το ισχύον πρόγραμμα, υπέβαλε αίτηση στον ΕΜΣ για χρηματοδοτική στήριξη €29,1 δισ. Η χρηματοδοτική αυτή βοήθεια είναι για 2 χρόνια και αιτείται να δοθεί προς κάλυψη των εσωτερικών και εξωτερικών υποχρεώσεων χρέους της ελληνικής κυβέρνησης. Αιτείται παράλληλα την ελάφρυνση του δημοσίου χρέους, ενδεχομένως μέσω της επέκτασης της περιόδου αποπληρωμής και μείωσης των επιτοκίων του χρέους προς τον ΕΜΣ.

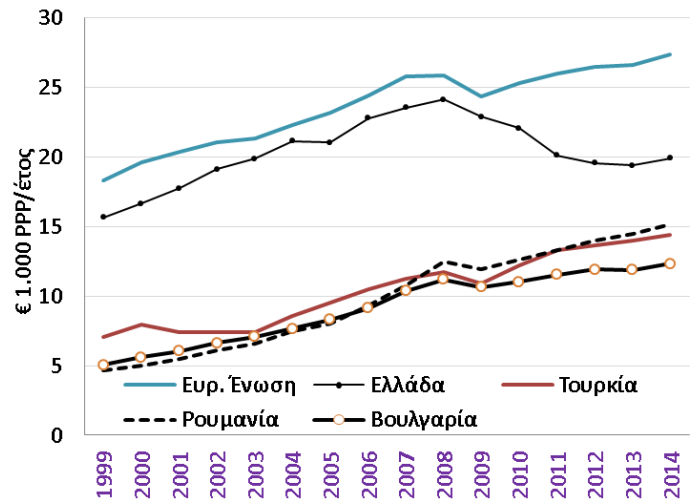
Σημειώνεται ότι η παροχή χρηματοδότησης συνοδεύεται αναγκαστικά με Μνημόνιο μέτρων προσαρμογής, εφόσον εγκριθεί. Σε κάθε περίπτωση, η ελληνική κυβέρνηση εμφανίζεται να αποδέχεται την τελική κοινή θέση των θεσμών, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι

- διατηρείται ο μειωμένος ΦΠΑ στα νησιά
- αυξάνεται σταδιακά η προκαταβολή φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων στο 100%
- καταργείται το προνομιακό καθεστώς φορολόγησης των αγροτών

Διάγραμμα 1: Κατά κεφαλή ΑΕΠ σε δολάρια και ισοτιμία - Αργεντινή
(UN Statistics. 2013)

Διάγραμμα 2: Κατά κεφαλή ΑΕΠ σε ισοδύναμη αγοραστική δύναμη – επιλεγμένες χώρες
(UN Statistics. 2013)

Πίνακας 1: Βασικά έσοδα και δαπάνες κεντρικής κυβέρνησης
(Υπ. Οικονομικών. Μαΐ. 2015)

Στοιχεία Υπ. Οικονομικών.	Ιαν -Μάιος					
	2014	2015	Δ %	Δ σε €	Στόχος	Δ σε € με στόχο
€ εκατ.						
Φόρος εισοδήματος	3.724	3.149	-15,4%	-575	4.142	-993
Φόροι περιουσίας	1.165	940	-19,3%	-225	794	146
Άμεσοι και έμμεσοι φόροι ΠΟΕ	1.437	1.265	-12,0%	-172	1.743	-478
Φόροι κ αττανάλωσης πλην ΦΠΑ	2.900	2.968	2,3%	68	2.903	65
ΦΠΑ	5.560	5.403	-2,8%	-157	5.572	-169
€ εκατ.	2014	2015	Δ %	Δ σε €		
Αποδοχές και συντάξεις	6.741	6.903	2,4%	162		
Επιχορηγήσεις ΟΚΑ	4.540	4.668	2,8%	128		
Παλιές οφειλές υ οσοκομείων	631	132	-79,1%	-499		
Αποδιδόμενοι πόροι	1.553	1.048	-32,5%	-505		

μέχρι τέλους του 2017

- μειωθούν οι στρατιωτικές δαπάνες κατά €200 εκατ. το 2016 και €400 εκατ. το 2017
- η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος του 2010 θα υλοποιηθεί πλήρως αλλά η εφαρμογή της ρήτρας μηδενικού ελλείμματος θα καθυστερήσει μέχρι τον Οκτώβριο του 2015
- το ΕΚΑΣ θα καταργηθεί σταδιακά μέχρι το τέλος του 2019 και δεν θα ληφθεί κάποια άμεση απόφαση που να επηρεάζει αρνητικά το εισοδηματικά ασθενέστερο 20% των δικαιούχων
- τα συμφωνηθέντα στα εργασιακά θα νομοθετηθούν το φθινόπωρο του 2015
- θα απελευθερωθούν οι αγορές προϊόντων σύμφωνα με την εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ Νο1, Νο2 και να αναληφθούν άλλες δράσεις στο πλαίσιο της συνεργασίας με τον ΟΟΣΑ, και,
- ο ΑΔΜΗΕ θα διαχωρισθεί από την ΔΕΗ και θα τελεί υπό κρατικό έλεγχο.

Την αίτηση για νέο Μνημόνιο και τις προτάσεις της κυβέρνησης αρνήθηκε να συζητήσει το Eurogroup της 1/7/2015 πριν το δημοψήφισμα της Κυριακής. Ο ΥΠΟΙΚ της Γερμανίας, Σόμπλε, δήλωσε ότι οι προτάσεις αυτές δεν αποτελούν σοβαρή βάση για επανεκκίνηση των διαπραγματεύσεων, πρόκειται για ελιγμούς αντιπερισπασμού, και έκανε ειδική αναφορά στην μη πληρωμή του ΔΝΤ καθώς με τον τρόπο αυτό το ΔΝΤ δεν μπορεί να συνεισφέρει σε κάποιο νέο πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης. Έτσι, η χώρα βαδίζει προς το δημοψήφισμα της Κυριακής, με την ελπίδα να αποκατασταθεί μία νέα πορεία ομαλότητας της χώρας μέσα στην Ευρωπαϊκή οικογένεια.

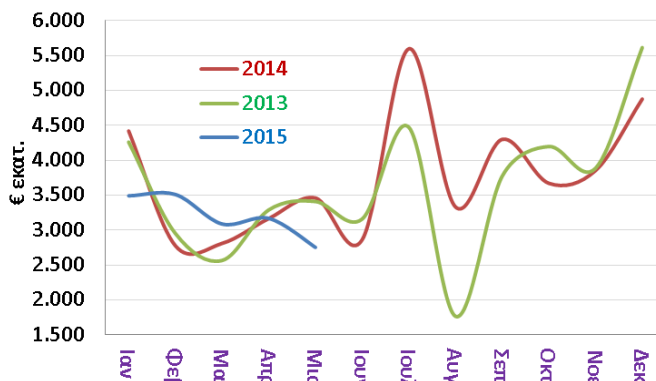
Η περίπτωση της Αργεντινής

Η Ελλάδα δεν αντέχει να γίνει Αργεντινή. Από το 1998 η Αργεντινή εισήλθε σε βαθιά ύφεση και τελικά το Δεκέμβριο 2001 αθέτησε πληρωμές για εξωτερικά χρέη ύψους \$93 δισ., το ήμισυ των οποίων είχε εκδοθεί κατά την τριετία αυτή. Η συναλλαγματική ισοτιμία του Αργεντινικού Πέσο που ήταν προσδεδεμένη στο Αμερικανικό δολάριο απελευθερώθηκε και υποτιμήθηκε, οδηγώντας σε αύξηση του πληθωρισμού κατά 40% και μείωση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 11% εντός του 2002. Παρόλο που είναι μια μεγάλη χώρα με εξωστρεφή οικονομία καθώς και ότι έχει μεγάλο πλούτο σε πρώτες ύλες με υψηλή ζήτηση από χώρες όπως η Κίνα, απαιτήθηκε σχεδόν μια δεκαετία ώστε το πραγματικό κατά κεφαλή ΑΕΠ να ανακάμψει στα πρό της χρεοκοπίας επίπεδα (Διάγραμμα 1). Η Αργεντινή είχε εισέλθει σε κρίση 3 χρόνια πριν τη χρεοκοπία, ενώ η Ελλάδα της οποίας τα εισοδήματα πλέον αποκλίνουν ραγδαία από τον μέσο όρο της Ευρώπης και συγκλίνουν στα χαμηλά αλλά ανερχόμενα κατά κεφαλή εισοδήματα χωρών όπως η Βουλγαρία και Ρουμανία (Διάγραμμα 2), διανύει ήδη πάνω από πέντε χρόνια κρίσης, η παρατεταμένη διάρκεια της οποίας έχει ήδη τραυματίσει σοβαρότατα τον παραγωγικό και κοινωνικό ιστό της χώρας.

Οι προειδοποιήσεις των οίκων αξιολόγησης έχουν ήδη αρχίσει να γίνονται εντονότερες. Η υποβάθμιση στις 30/6/2015 της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής αξιολόγησης της Ελλάδας σε «CCC-» και με αρνητική προοπτική από «CCC» από τον οίκο Standard and Poors (Διάγραμμα πρώτης σελίδας) αντανάκλα την αβεβαιότητα για την πολιτική κατάσταση και το μέλλον της χώρας στο ευρώ καθώς και για τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος. Χωρίς μια αναπάντεχη μεταβολή των συνθηκών προς το καλύτερο, η Ελλάδα είναι πιθανό να αθετήσει τις πληρωμές του χρέους της προς ιδιώτες επενδυτές μέσα στους επόμενους έξι μήνες, περίπτωση στην οποία η Ελλάδα θα υποβαθμιστεί σε καθεστώς επιλεκτικής χρεοκοπίας (μέχρι την επιλεκτική χρεοκοπία και το επόμενο στάδιο της χρεοκοπίας υπάρχουν ακόμα οι διαβαθμίσεις «CC» και «C»). Πιο σημαντικό από την υποβάθμιση αυτή είναι ίσως το γεγονός ότι ο οίκος ανακοίνωσε πως δεν πρόκειται να υποβαθμίσει τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της Ελλάδας σε επιλεκτική χρεοκοπία (SD) αν η κυβέρνηση δεν καταφέρει να αποπληρώσει ομόλογα που διακρατεί η ΕΚΤ (δηλώσεις στελεχών από την ΕΚΤ επίσης αφήνουν να εννοηθεί ότι για 5 μέρες από την αθέτηση πληρωμής προς το ΔΝΤ δεν θα εγείρει θέμα, αρκετές δηλαδή ώστε να ολοκληρωθεί το δημοψήφισμα). Πάντως ο οίκος εκτιμάει ότι η παρατεταμένη τραπεζική αργία καθώς και οι έλεγχοι στην κίνηση κεφαλαίων θα επιβαρύνουν παραπέρα την

Διάγραμμα 3: Καθαρά έσοδα τ.π.

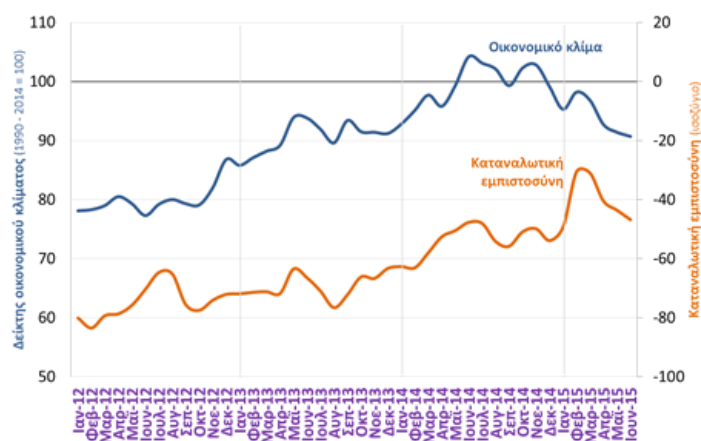
(Υπ. Οικονομικών, Μάϊ. 2015)

Έχουν αφαιρεθεί επιστροφές φόρων καθώς και έκτακτα έσοδα από ANFA, SMP καθώς και ΤΧΣ.

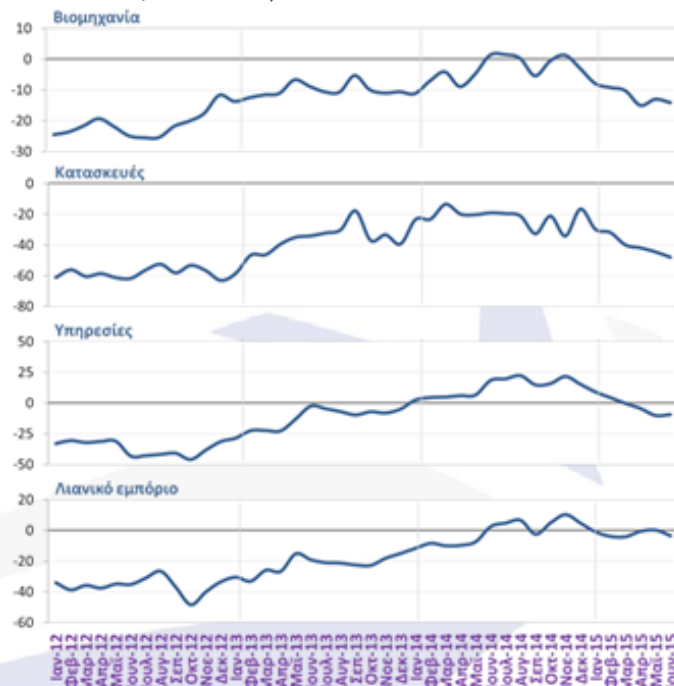
Διάγραμμα 4: Οικονομικό κλίμα και καταναλωτική εμπιστοσύνη

(ΕΕ – DG ECFIN, Ιούν. 2015)

Διάγραμμα 5: Επιχειρηματικές προσδοκίες (ισοζύγιο %)

(ΕΕ – DG ECFIN, Ιούν. 2015)

οικονομία που πλέον εκτιμάται ότι θα συρρικνωθεί κατά -3%. Ενδιαφέρον, πάντως, έχει ότι την ίδια ώρα ο οίκος αναβάθμισε σε θετική προοπτική με αξιολόγηση «BB» τα ομόλογα της εταιρείας TITAN. Παράλληλα, στον απόηχο της επιβολής περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων ο οίκος αξιολόγησης FITCH υποβάθμισε τις Ελληνικές τράπεζες σε RD (περιορισμένη χρεοκοπία) και τον δείκτη **βιωσιμότητας τους σε «f»** που είναι η χαμηλότερη διαβάθμιση (failed) ενώ υποβάθμισε και το **αξιόχρεο της Ελληνικής Δημοκρατίας σε CC** (ένα βήμα πριν την χρεοκοπία κατά την κλίμακα του οίκου) σε συνέχεια της μη καταβολής της δόσης προς το ΔΝΤ. Αντίστοιχα, στον απόηχο των τελευταίων εξελίξεων σε υποβάθμιση ένα βήμα πριν την χρεοκοπία προς ιδιώτες πιστωτές προχώρησε η **Moody's (Caa3)**.

Πρόσφατες οικονομικές εξελίξεις

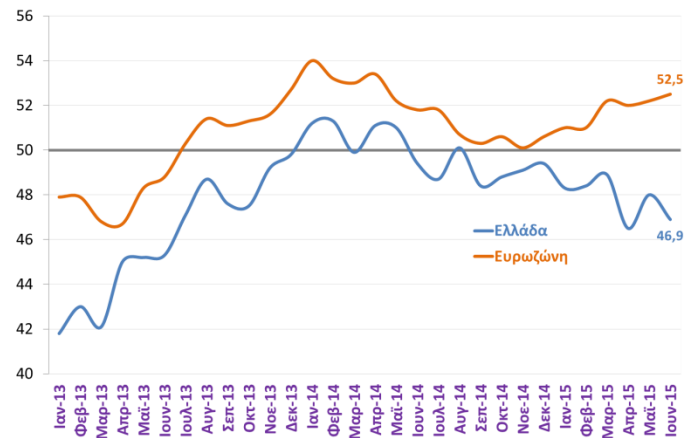
Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού: Τα αναλυτικά στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού για τον μήνα Μάιο καταγράφουν μια σημαντική υστέρηση στο φόρο εισοδήματος οδηγώντας εκ νέου σε μεγάλη απόκλιση με τον στόχο, που πλέον ανέρχεται στα €-992 εκατ., κάτι που αντανακλάται και στην πορεία των καθαρών εσόδων του τ.π. (Πίνακας 1). Κυρίως, υπάρχει υστέρηση στα έσοδα από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (€-695 εκατ.), μερικής σίγουρα λόγω της αναβολής πληρωμής στην πρώτη δόση για τα νομικά πρόσωπα, ενώ υπάρχει και κόπωση στα έσοδα από ΦΠΑ. Το αν είναι αναστρέψιμη αυτή η κατάσταση εξαρτάται πλέον από τις τρέχουσες εξελίξεις καθώς σε περιβάλλον ακραίας αβεβαιότητας η οικονομία εισέρχεται στον Ιούλιο, που είναι από τους πιο σημαντικούς μήνες για τα φορολογικά έσοδα (Διάγραμμα 3).

Οικονομικό κλίμα: Επιδεινώνεται περαιτέρω το οικονομικό κλίμα τον Ιούνιο του 2015, καταγράφοντας χαμηλό 22 μηνών σύμφωνα με την έρευνα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής / IOBE (Διάγραμμα 4). Σημειώνεται ότι στα στοιχεία δεν έχουν αποτυπωθεί οι προσδοκίες από τις 26 Ιουνίου και μετά, όταν ανακοινώθηκε η διενέργεια δημοψηφίσματος. Οι επιχειρηματικές προσδοκίες μειώνονται σε όλους τους τομείς, με εξαίρεση τις υπηρεσίες όπου το ισοζύγιο θετικών – αρνητικών προσδοκιών βελτιώνεται ελαφρά, προφανώς λόγω της τουριστικής ανόδου που σημειώνεται κατά τους 4 πρώτους μήνες του 2015 και της κορύφωσης που αναμενόταν, τουλάχιστον πριν τις τελευταίες εξελίξεις σχετικά με τις διαπραγματεύσεις της Ελλάδας με τους θεσμούς, οι οποίες πιθανώς θα επηρεάσουν αρνητικά και τον τουρισμό (Διάγραμμα 5). Οι προσδοκίες για απασχόληση μειώθηκαν ραγδαία στο λιανικό εμπόριο, στα χαμηλότερα επίπεδα από το Νοέμβριο 2013, σε μεταποίηση και κατασκευές η υποχώρηση αυτή ήταν ήπια και στις υπηρεσίες υπήρξε ενίσχυση. Το βιβλίο παραγγελιών σε μεταποίηση, συνολικά και για εξαγωγές, υποχώρησαν όπως και στις κατασκευές ενώ οι παραγγελίες και τα αποθέματα στο εμπόριο υποχώρησαν αισθητά. Και πάλι, στις υπηρεσίες οι προσδοκίες για τη ζήτηση τους επόμενους μήνες ακολούθησαν αντίθετη τάση, καθώς βελτιώθηκαν. Η καταναλωτική εμπιστοσύνη επίσης επιδεινώνεται, παραμένοντας ωστόσο σε επίπεδα υψηλότερα από εκείνα των τελευταίων 3 ετών, λόγω της μεγάλης ανόδου που είχε σημειωθεί τον Φεβρουάριο του 2015. Ειδικά οι προσδοκίες για την ανεργία στα νοικοκυριά έχουν πλέον υποχωρήσει, μετά την πρόσκαιρη μετεκλογική βελτίωση, και έχουν υποχωρήσει σε επίπεδα συγκρίσιμα με αυτά του Νοεμβρίου 2014.

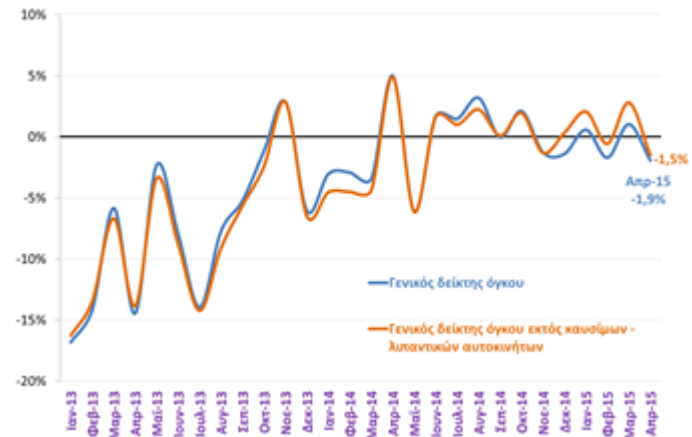
Δείκτης PMI: Ειδικά στη μεταποίηση, ο δείκτης PMI για το μήνα Ιούνιο καταγράφει ραγδαία πτώση (Διάγραμμα 6) εξαιτίας κυρίως της μείωσης παραγωγής και παραγγελιών, περιλαμβανομένων και παραγγελιών από το εξωτερικό.

Δείκτης όγκου στο λιανικό εμπόριο: Ο γενικός δείκτης όγκου λιανικών πωλήσεων υποχωρεί κατά -1,9% τον Απρίλιο του 2015, ενώ χωρίς τα καύσιμα η μείωση περιορίζεται στο -1,5% (Διάγραμμα 7). Κατά το διάστημα Ιαν – Απρ 2015 παρουσιάζεται οριακή πτώση του γενικού δείκτη όγκου (-0,5%) σε σχέση με πέρυσι, η οποία οφείλεται κυρίως στη μείωση του όγκου πωλήσεων των τροφίμων, ποτών και καπνού (-7%). Αντίθετα, κατά το ίδιο διάστημα ο δείκτης όγκου στην ένδυση/υπόδηση και στα βιβλία/είδη δώρων αυξήθηκε κατά 6,7% και

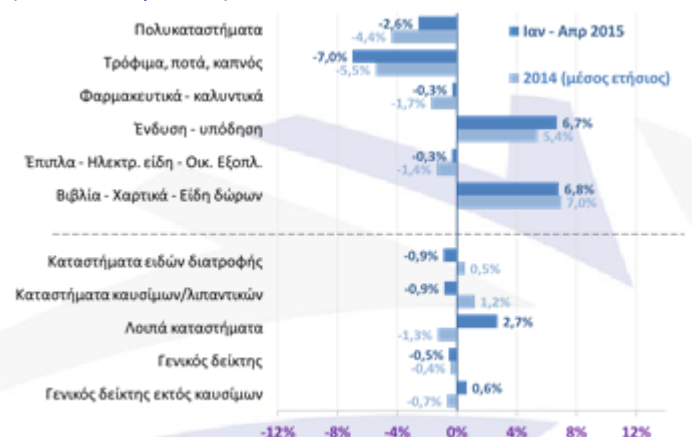
Διάγραμμα 6: Δείκτης υπευθύνων προμηθειών (PMI) στη μεταποίηση (Markit, Μάι. 2015)

Διάγραμμα 7: Μεταβολή δείκτη όγκου εργασιών στο λιανικό εμπόριο (ΕΛΣΤΑΤ, Απρ. 2015)

Διάγραμμα 8: Μεταβολή όγκου λιανικών πωλήσεων (ΕΛΣΤΑΤ, Απρ. 2015)

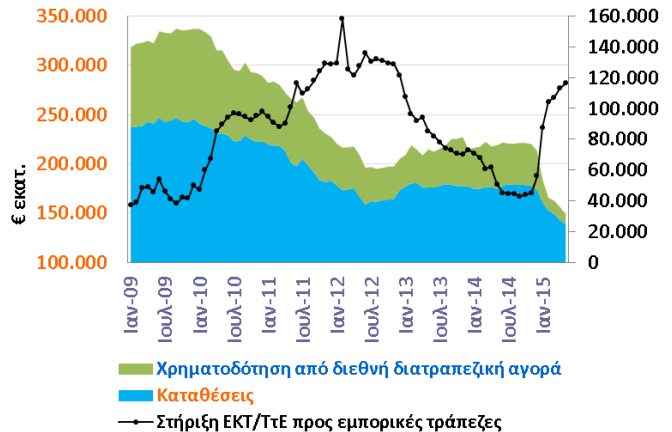
6,8% αντίστοιχα (Διάγραμμα 8).

Χρηματοδότηση οικονομίας: Η εξάρτηση των ελληνικών εμπορικών τραπεζών από το ευρωσύστημα άρχισε να αυξάνεται ραγδαία από το Νοέμβριο του 2014. Αναστράφηκε έτσι, μετά από μια σύντομη περίοδο στασιμότητας, η σταθερή τάση απεξάρτησης των ελληνικών εμπορικών τραπεζών που είχε ξεκινήσει από τα μέσα του 2012. Ενδιαφέρον έχει ότι η αύξηση της εξάρτησης των ελληνικών τραπεζών κατά €71,5 δις την περίοδο Νοεμβρίου 2014 – Μαΐου 2015 οφείλεται μόνο κατά €39,2 δις στη μείωση καταθέσεων της ημεδαπής. Ένα σημαντικό μέρος, άνω των €30 δις, οφείλεται στον ουσιαστικό εκμηδενισμό (από σχεδόν €100 δις πριν την κρίση και άνω των €44 δις το καλοκαίρι του 2014 σε κάτω των €10 δις σήμερα) της χρηματοδότησης των ελληνικών τραπεζών από τη διεθνή διατραπεζική αγορά (Διάγραμμα 9). Η μείωση των καταθέσεων προέρχεται από τη μείωση των καταθέσεων της γενικής κυβέρνησης κατά -36% ή €4,8 δις, των καταθέσεων επιχειρήσεων κατά -34% ή €9,7 δις και των καταθέσεων νοικοκυριών κατά -18% ή €24,6 δις (Διάγραμμα 10). Όπως φαίνεται και από τα διαγράμματα 9 και 10 η μείωση της πρόσβασης στη διατραπεζική αγορά καθώς και η μείωση των καταθέσεων των επιχειρήσεων συνέβη πολύ γρήγορα με την επάνοδο της πολιτικής αβεβαιότητας και ήδη τον Δεκέμβριο 2014 ήταν σε πλήρη εξέλιξη, όπως και η μείωση των καταθέσεων της γενικής κυβέρνησης. Αντίθετα, η μείωση των καταθέσεων των νοικοκυριών ξεκίνησε λίγο αργότερα και μεγάλες εκροές εμφανίστηκαν από τον Ιανουάριο του 2015. Η επιβολή περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων, για δεύτερη φορά στη ζώνη του ευρώ μετά την περίπτωση της Κύπρου το 2013, είναι μια κίνηση που πλήττει άμεσα την εμπιστοσύνη των αγορών και επιχειρήσεων στη χώρα. Ακόμα και όταν ξεκαθαρίσει οριστικά η παραμονή της χώρας στη ζώνη του ευρώ και αποκατασταθεί η χρηματοδότηση της κυβέρνησης από τους πιστωτές θα απαιτηθούν αποφασιστικές ενέργειες ώστε να πεισθούν να επαναφέρουν τα κεφάλαια που απέσυραν από τη χώρα και τα οποία αθροίζουν σε €40,5 δις. Αν και δεν υπάρχουν μελέτες για τις επιπτώσεις περιπτώσεων όπως των ελέγχων κεφαλαίων του είδους που επιβάλλονται σήμερα στην Ελλάδα και με δεδομένο τα πολιτικά και οικονομικά δεδομένα της Ελλάδας, η περίπτωση της Κύπρου καθώς και οι περιπτώσεις χωρών όπου επιβλήθηκαν έλεγχοι στην είσοδο κεφαλαίων (σχετική [πρόσφατη μελέτη](#) έχει δημοσιευτεί στο NBER) δείχνουν αύξηση του κόστους χρήματος, μείωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση και μείωση των επενδύσεων, ειδικά όταν οι επιχειρήσεις είναι πιο εξαρτημένες από τραπεζική χρηματοδότηση όπως είναι οι μικρότερες επιχειρήσεις. Η αποφασιστικότητα της Κυπριακής κυβέρνησης να παραδεχτεί την πραγματικότητα και να δράσει άμεσα συνέβαλλε καίρια στην άρση των περιορισμών στην κίνηση κεφαλαίων 2 χρόνια μετά την επιβολή τους, δείχνοντας τις προκλήσεις που θα υπάρξουν στην περίπτωση της Ελλάδας η οποία έχει εξαιρετικά μειωμένη αξιοπιστία στις αγορές. Αναζητώντας μια θετική πτυχή στις δυσμενείς εξελίξεις, η εκροή καταθέσεων από επιχειρήσεις ενδέχεται τουλάχιστον να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία ορισμένων εξωστρεφών επιχειρήσεων και τη μείωση της εξάρτησης της καθημερινής λειτουργίας τους από την νεοουσταθείσα Επιτροπή Έγκρισης Τραπεζικών Συναλλαγών.

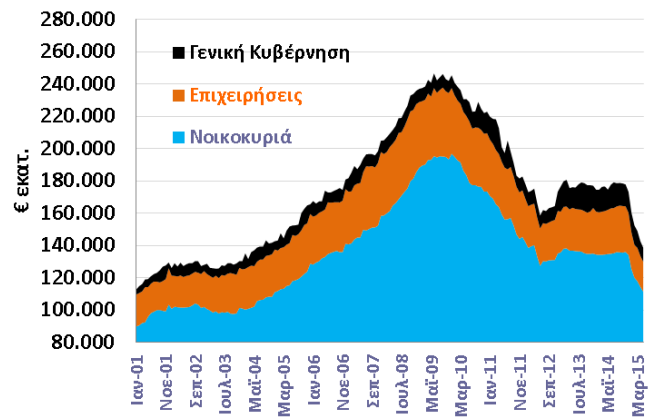
Αποκρατικοποιήσεις

Οι πλέον πρόσφατες προτάσεις των δανειστών προ της Ελληνικής χρεοκοπίας και σε ότι αφορά τις αποκρατικοποιήσεις, σε σχέση με τις κυβερνητικές αντιπροτάσεις, διαφέρουν επί της ουσίας στο γεγονός ότι οι θεσμοί ρητά αναφέρουν τη μεταβίβαση του 6% των μετοχών του ΟΤΕ που κατέχει το δημόσιο στο ταμείο αποκρατικοποιήσεων, σε μια επιπλέον ρητή αναφορά στην ολοκλήρωση της μεταβίβασης των περιφερειακών αεροδρομίων στον υφιστάμενο πλειοδότη και στη ρητή αναφορά για μη αλλαγή ουσιαστικών όρων στις ιδιωτικοποιήσεις που ρητά αναφέρονται. Οι προτάσεις της κυβέρνησης περιλαμβάνουν την ολοκλήρωση των προαπαιτούμενων από την ίδια για τη μεταβίβαση των αεροδρομίων, όπως και των λιμανιών Πειραιά και Θεσσαλονίκης, της ΤΡΑΙΝΟΣΕ, την Εγνατία και το

Διάγραμμα 9: Εξάρτηση ελληνικών τραπεζών από ΕΚΤ/ΤτΕ (ΤτΕ. Μαΐ. 2015)

Διάγραμμα 10: Καταθέσεις σε ελληνικές τράπεζες (ΤτΕ. Μαΐ. 2015)

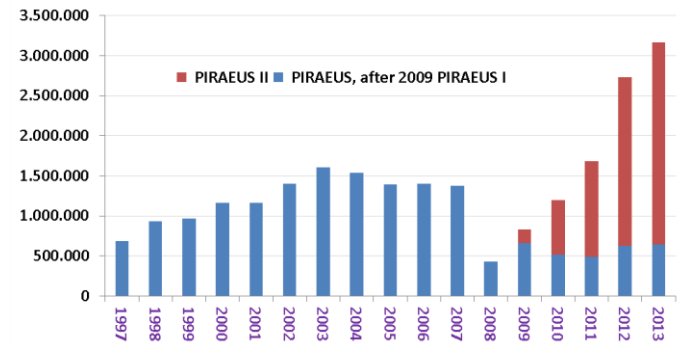

Πίνακας 2: Προτάσεις κυβέρνησης για τις ιδιωτικοποιήσεις (Σχέδιο Κυβέρνησης Μαΐ. 2015)

€ εκατ.	2015	2016	2017 - 2022
2 Airbus	10		0
Κινητή τηλεφωνία	31	23	22
Ψηφιακό μέρισμα	189	23	46
Κτίρια στο εξωτερικό	22	3	
Κρατικά λαχεία	60	60	360
ΟΠΑΠ	3	3	18
Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί	9	16	180
Κασσιόπη	10	3	10
Παλιούρι	3	2	2
Άγιος Ιωάννης	9		
Ξενία Σκιάθου	3		
Αφάντου	21	21	
Άλλα ακίνητα	35	60	1.934
Περιφερειακά αεροδρόμια	1.234	23	144
Μερίδιο EBITDA περιφερειακών αεροδρομίων			200
Μικρά λιμάνια και μαρίνες	14	15	96
ΟΔΙΕ	20	20	
ΤΡΑΙΝΟΣΕ / ROSCO		50	
Εγνατία		50	65
ΟΛΘ, ΟΛΠ, 10 μεγάλα λιμάνια		500	110
ΑΙΑ		250	95
Αστέρας Βουλαγαμένης		95	
ΔΕΣΦΑ		188	
ΕΛΛΗΝΙΚΟ			
Αξιοποίηση ακινήτων		100	1.050
Σύνολο	1.673	1.505	4.332

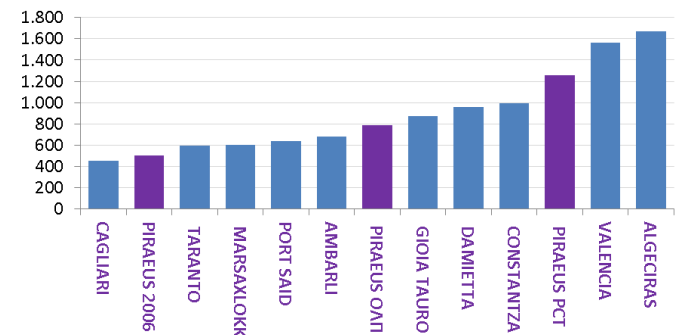
Ελληνικό. Είναι σίγουρα κατανοητή η επιθυμία των θεσμών (κυρίως) για την εισπρακτική απόδοση των ιδιωτικοποιήσεων, η οποία αποτυπώνεται στις προτάσεις της Ελληνικής κυβέρνησης τον Μάιο 2015 (Πίνακας 2) αλλά μεγαλύτερη σημασία έχει η αναπτυξιακή στόχευση τους. Η επίπτωση των ιδιωτικοποιήσεων που πρέπει κυρίως να μας ενδιαφέρει είναι η συνεπαγόμενη βελτίωση της ποιότητας και της αξιοπιστίας των υπηρεσιών που λαμβάνει η «Η Ελλάδα που παράγει». Αυτό είναι ο τρόπος με τον οποίο οι ιδιωτικοποιήσεις υποδομών όπως είναι τα λιμάνια και της ΤΡΑΙΝΟΣΕ μπορεί να συμβάλλουν ουσιαστικά στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας και μάλιστα χωρίς αυτή η αύξηση να βασίζεται σε μειώσεις μισθών. Μια στρατηγική ιδιωτικοποιήσεων θα έπρεπε να έχει ξεκάθαρη στόχευση σε ότι αφορά τις υποδομές και υπηρεσίες που πρέπει να ιδιωτικοποιηθούν, με κριτήριο επιλογής την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας σαν αποτέλεσμα της καλύτερης διαχείρισης από τους ιδιώτες. Θα έπρεπε επίσης, κατά περίπτωση, να εξετάζει το βαθμό στον οποίο χρειάζεται πώληση ή παραχώρηση ώστε να διασφαλίζεται με τον καλύτερο τρόπο διαχρονικά το δημόσιο συμφέρον. Σε αντίθεση για παράδειγμα με τα μέτρα αύξησης εσόδων, όπου η ανάλυση των μέτρων είναι υπερ-εξαντλητική, η σχετική φτώχεια των αναφορών σε ότι αφορά τις ιδιωτικοποιήσεις, δυστυχώς, αντανakλά τη συγκριτικά μικρή έμφαση που λαμβάνει διαχρονικά στις διαπραγματεύσεις η ενίσχυση της μη μισθολογικής ανταγωνιστικότητας της χώρας. Η περίπτωση του ΟΛΠ καταγράφει με σαφήνεια το θετικό αποτύπωμα που μπορεί να έχουν οι ιδιωτικοποιήσεις στην οικονομία, περιλαμβανομένης της δαπάνης μισθοδοσίας και των φορολογικών εσόδων του κράτους. Σε συνέχεια της παραχώρησης της Προβλήτας II στην Cosco η κίνηση εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι του Πειραιά εκτινάχτηκε, υπερκαλύπτοντας την υποχώρηση που είχαν προκαλέσει οι αλληπάλληλες απεργιακές κινητοποιήσεις της περιόδου 2007-2009 (Διάγραμμα 11). Πιο σημαντικός δείκτης της επίπτωσης της ιδιωτικής διαχείρισης της Προβλήτας II όμως είναι το Διάγραμμα 12. Για κάθε μέτρο μήκους προβλήτας, η διακίνηση εμπορευματοκιβωτίων υπερδιπλασιάστηκε στην Προβλήτα 2 (Piraeus PCT) σε σχέση με τις επιδόσεις που είχε το λιμάνι ενδεικτικά το 2006 (πριν αρχίσουν οι απεργιακές κινητοποιήσεις). Μάλιστα, η εμπλοκή ιδιώτη στην Προβλήτα II φαίνεται να ώθησε και την Προβλήτα I να βελτιώσει τις επιδόσεις της το 2013 σε σχέση με το 2006 (Piraeus ΟΛΠ στο Διάγραμμα 12). Πλέον η Προβλήτα II έχει πλησιάσει σε αποδοτικότητα το λιμάνι του Algeciras (Ισπανία), που κατατάσσεται ανάμεσα στα πιο παραγωγικά λιμάνια του κόσμου και της Ευρώπης, ενώ οι νέες σχεδιαζόμενες επενδύσεις της Cosco μαζί με την επένδυση στην Προβλήτα III στοχεύουν να αυξήσουν ακόμα περισσότερο την αποδοτικότητα με τρόπο που θα κατατάξει το λιμάνι ανάμεσα στα κορυφαία παγκοσμίως σε ότι αφορά την παραγωγικότητα. Έχει σημασία να τονίσουμε ότι η ιδιωτική διαχείριση μέρους του λιμανιού του ΟΛΠ ταυτίζεται χρονικά τόσο με μια σταδιακή αύξηση των κατά κεφαλή μικτών αποδοχών των εργαζομένων (Διάγραμμα 13) καθώς και, μετά την απορρόφηση των επιπτώσεων των απεργιακών κινητοποιήσεων στην κίνηση του λιμανιού συνολικά και την έναρξη της πλήρους λειτουργίας της Προβλήτας II, τη σταθεροποίηση και στη συνέχεια αύξηση του ποσού που καταβάλλουν αθροιστικά ο ΟΛΠ όσο και η Piraeus Container Terminal S.A. σε μισθούς, ασφαλιστικές εισφορές και φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων (Διάγραμμα 14). Πέρα από αυτές τις επιπτώσεις, σημαντική είναι και η υποστήριξη ειδικά των εξαγωγικών επιχειρήσεων από τη μείωση του χρόνου διεκπεραίωσης στο λιμάνι σε ότι αφορά τις εξαγωγές και εισαγωγές εισροών και, κυρίως, σε ότι αφορά την προβλεψιμότητα των χρόνων. Καθώς οι ελλείψεις σε υποδομές αναδεικνύονται σταθερά σε εμπόδια τόσο σε ότι αφορά την [κρουαζιέρα](#) (λιμάνια) όσο και την άφιξη τουριστών (περιφερειακά αεροδρόμια), υπογραμμίζεται η αναπτυξιακή ώθηση που μπορεί να δοθεί στην οικονομία μέσω των κατάλληλων ιδιωτικοποιήσεων.

Διάγραμμα 11: Κίνηση εμπορευματοκιβωτίων στο λιμάνι Πειραιά (ΟΛΠ, COSCO, Λιμάνι Αμβούργου 2014)

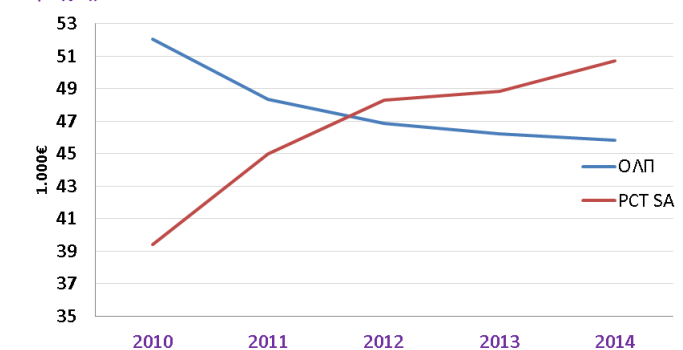
Διάγραμμα 12: Κίνηση εμπορευματοκιβωτίων / μήκος προβλήτας (2013)

(ΟΛΠ, COSCO, Λιμάνι Αμβούργου 2014, ιστοσελίδες λιμανιών)

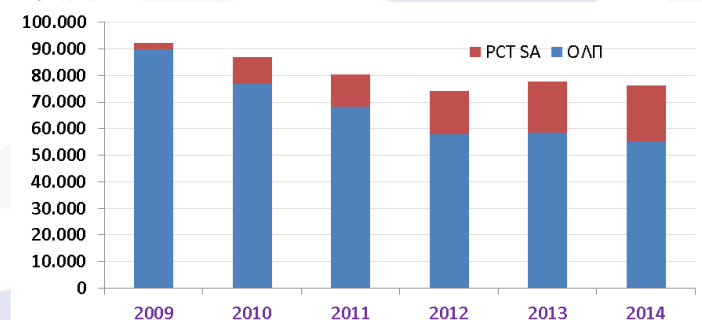
Διάγραμμα 13: Μέσες ετήσιες μικτές αποδοχές ανά εργαζόμενο

(ΟΛΠ, Piraeus Container Terminal S.A.. Με εισφορές εργοδότη και, άλλες παροχές)

Διάγραμμα 14: Μικτοί μισθοί και φόροι επί κερδών

(ΟΛΠ, Piraeus Container Terminal S.A.. Με εισφορές εργοδότη και, άλλες παροχές)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

Ενεργητικό € 435 δις 72% συνόλου*	Ίδια κεφάλαια € 58 δις 44% συνόλου*	Πωλήσεις € 77 δις 46% συνόλου*	Προ φόρων κέρδη € 2,4 δις** 44% κερδών***
Εργαζόμενοι 220.000	Μισθοί € 4,6 δις	Ασφαλ. εισφορές € 2 δις	Φόρος επί κερδών € 1,6 δις

* Άθροισμα δημοσιευμένων ισολογισμών ΑΕ και ΕΠΕ

** Άθροισμα κερδών και ζημιών όλων των επιχειρήσεων

*** Φορολογητέα κέρδη κερδοφόρων επιχειρήσεων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει.

Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής.

Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα

T: 211 5006 000

F: 210 3222 929

E: info@sev.org.gr

www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation of Enterprises

Avenue de Cortenberg 168

B-1000 Bruxelles

T: +32 (02) 231 00 53

F: +32 (02) 280 08 91

E: sevbxl@skynet.be